

УДК 811.161.2'243 : 378.016

## **ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ У СВІТІ: ДОСВІД МЕТОДИЧНОГО ЦЕНТРУ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ<sup>1</sup>**

**Маруся Петришин, Віталій Шиян**

*Методичний центр української мови  
Канадський інститут українських студій  
Альбертський університет  
зал Пембіна, кімн. 430, T6G 2H8, Едмонтон, Альберта, Канада  
тел: 17804922904  
ел. пошта: marusia.petryshyn@ualberta.ca  
ел. пошта: shyuan@ualberta.ca*

Висвітлено досвід підтримки викладання української мови як іноземної в канадській провінції Альберта Методичним центром української мови. Подано короткий опис ресурсів, заходів підвищення професійної кваліфікації освітян та плянів на майбутнє.

*Ключові слова:* українська мова як іноземна, Методичний центр української мови, освітні ресурси, підвищення професійної кваліфікації.

Методичний центр української мови (МЦУМ) при Канадському інституті українських студій університету Альберти продовжує працювати у сфері українсько-англійської двомовної освіти дітей шкільного віку. Із часу заснування центру до мандату повноважень належали такі пункти:

1. Створювати і розвивати навчальні ресурси для української двомовної програми, а також співпрацювати у створенні і координації нових навчальних ресурсів спільно з Міністерством освіти провінції Альберта, шкільними радами та іншими представниками освітньої системи.

2. Створювати і розвивати навчальні ресурси для інших рівнів і видів викладання української мови (початкового університетського рівня тощо) і координувати участь громади у підготовці таких матеріалів.

3. Підтримувати, заохочувати і проводити постійні дослідження у сфері двомовної освіти загалом і проблем українсько-англійської двомовності зокрема.

4. Задовольняти потреби підготовки і професійного розвитку викладачів і вчителів української мови.

5. Підтримувати у належному стані і розвивати колекцію освітніх україномовних матеріалів, що зберігаються в Канадському інституті українських студій.

6. Підтримувати зв'язки з українською громадою та іншими професійними установами.

Працю МЦУМу координує директор Маруся Петришин, а до проєктів центру залучені д-р Віталій Шиян, Галина Клід та Марко Мальований. Наш центр займається науковими дослідженнями, присвяченими викладанню української мови, утримує бібліотеку україномовних педагогічних ресурсів та збільшує свою

<sup>1</sup> У тексті збережено правопис авторів

присутність у віртуальному просторі, наприклад, на веб-сайтах [www.oomroom.com](http://www.oomroom.com), [www.shkola.ca](http://www.shkola.ca) та у мережі Facebook. Також більша частина нашої діяльності присвячена виданню освітніх ресурсів, проведенню заходів підвищення професійної кваліфікації освітян та співпраці з нашими партнерами в Альберті, інших провінціях Канади та в Україні.

### **Освітні ресурси**

Серед усіх пунктів мандату повноважень МЦУМу видання основних ресурсів для української двомовної програми за останні десятиліття було, мабуть, найважливішим. Заснування МЦУМу збіглося з підготовкою серії навчальних ресурсів під назвою „Нова”, створеного д-ром Оленкою Білаш, яка співпрацювала з колегами-спеціалістами з української двомовної програми в Альберті.

*Нова методика.* Нова серія універсальних матеріалів для викладання української мови „Нова”, розроблена д-ром Оленкою Білаш для української двомовної програми в Канадських преріях, базувалася на інноваційному методичному підході. „Нова” стала першою серією навчальних матеріалів, які можна було використовувати в початковій школі з учнями, для яких українська мова не була рідною. Базовою концепцією програми було створення клясного середовища, максимально наближеного до того, в якому дитина вперше вивчає рідну мову вдома. Розробники нових матеріалів не вбачали в оволодінні мовою кінцевої самоцілі. Вивчення мови розглядалося радше як засіб, завдяки якому учні зможуть вдосконалити свої творчі навички, розширити світогляд і навчитися глибше пізнавати світ. Також зверталася значна увага на писемність. Дітям треба було навчитися читати і писати, аби оволодіти мовою, з якою вони пізніше працюватимуть у художній літературі і підручниках. Щоб досягти цієї мети і розробити інноваційні матеріали для вивчення української мови, д-р Білаш постановила для себе зробити програму якнайдосконалішою на той час. Для цього вона адаптувала методику цілісного вивчення мови з наголосом на розумінні значень, а не на зазубрюванні, а також методику „природного” вивчення мови, суть якої полягає у підсвідомому оволодінні мовними навичками в межах комунікативної ситуації. Крім того д-р Білаш урахувала досвід із французькомовних програм, побудованих на ідеї „занурення” в автентичне мовне середовище й інші корисні методи викладання другої мови в Канаді. Використовуючи цей досвід і вже наявні методи в оригінальний спосіб, д-р Білаш додала до свого нового і натхненного комплексу відданість духу творчості й інтелектуально-стимулюючої діяльності.

До матеріалів збірки „Нова” входили такі компоненти:

*Діалоги.* Цей компонент є, безсумнівно, ключовим в оволодінні українською лексикою і здобутті мовної компетенції загалом. У цій секції учні мають змогу виконати 19 різних видів діяльності, розвиваючи навички від аудіювання, перегляду, співу, рольових ігор, розмовного мовлення до етапу читання і написання діалогів. Як вид діяльності діалог закладає основу для усного мовлення, в той час як відповідна лексика допомагає учням удосконалювати компоненти читання і письма. У МЦУМі вийшла друком пробна, а згодом була опублікована й остаточна версія діалогів для 1, 2, 3, 4, і 5-тої кляс. Кожний комплект містив у собі 10–13 діалогів разом з 10–12 ілюстраціями. Завдяки новітнім технологіям діалоги для четвертої і п'ятої кляс було виконано в кольорі. Для шостої кляси діалоги було вдосконалено, скомпоновано у книгу і розділено на розділи. У четвертому комплекті „Нова”, методику з діалогами

було переведено в електронну форму, доступну для вчителів, батьків і учнів за цією електронною адресою: <http://www.oomroom.ca/resources/n4-dialogue-centre>.

*Співанки-руханки.* Навчання за допомогою пісень є доволі ефективним. Збірки пісень для 1–3 клас були опубліковані разом з касетами та компакт-дисками. Кожна збірка пісень містила близько 65 дитячих пісенок, спеціально дібраних, щоб учні могли вивчити важливі слова і фрази, а також збагатити досвід про культуру України.

*Повтор- імітація.* Цей ресурс складається з простого тексту і супровідних ілюстрацій, що зображають процес або послідовність дій. Завдяки цьому ресурсові учні можуть вивчати нову лексику під час фізичної діяльності, розвиваючи також кмітливість. Класи з першої по шосту мають комплект із 10–13 завданнями такого типу.

*Усна література.* Збірка „Нова” включала також книги для щоденного читання учням уголос і збагачення їхнього мовного досвіду. Художні книги становлять значний інтерес для учнів і написані мовою, якої зазвичай неможливо навчитися у класі. Цей вид діяльності закладає важливу підвалину для розвитку української писемності серед учнів. У першій класі 13 книг із 52 оповідань були видані у формі розмальовок. У другій класі 7 книг містили 28 оповідань, спрямованих на розширення понятійного багажу учня/учениці. У третій класі для учнів розроблено 7 читанок-сходинок для читання вголос і згодом для самостійного читання. Мова цих книжок спеціально адаптована, щоб підготувати учня/ученицю до читання автентичної літератури. Загалом ці книги містили близько 28 оповідань. У четвертій класі в електронному варіанті було опубліковано 34 заголовки усної літератури (за адресою <http://www.oomroom.ca/resources/n4-listening-centre>) разом із кольоровими ілюстраціями й аудіододатками.

*Книги вправ для розвитку усного мовлення.* Книги вправ використовуються для повторення лексики зі всіх компонентів збірки „Нова”, розширення словникового запасу за допомогою синонімів/антонімів, розвитку потягу до літератури, а також для співпраці з іншими учнями. Підручники із вправами було видано для 13 розділів збірки „Нова 2” і для 10 розділів, відповідно, для „Нова 4, 5, і 6”. Крім того вправи до „Нова 2” було видано на мультимедійному компакт-диску.

*Ігрові таблиці.* Збірка також містила ігрові таблиці для повторення і розширення словникового запасу. Вони були розроблені з відповідних до теми ілюстрацій (скажімо, звірі чи їжа) разом з лексичними флеш-картами і ключем відповідей. Для „Нова 1” було опубліковано 12 ігрових таблиць, а для „Нова 2” – 26.

*Вірші, скоромовки, ребуси.* Вірші, скоромовки і ребуси були включені до збірки для подальшого розвитку усних навичок учнів. Як свідчить практика, деякі учні легко використовують мову в деклямації. Поезія дає учням відчуття ритму мови і високохудожніх зворотів, а також збагачує культурний досвід. Три комплекти поезії були опубліковані у великому форматі для візуального використання українських текстів у класі. Видано 13 таблиць для першої класи. Для другої і третьої клас поезію видано у вигляді великих плакатів. Кожний розділ представлено двома або трьома простими дитячими віршиками, що стосуються основних тем розділу. Учні вивчають їх повільно за допомогою щоденної деклямації.

*На допомогу вчителів – матеріали для планування занять.* Програма „Нова” використала багато вже розроблених українських ресурсів, які разом з новими завданнями згруповані у додатку до кожної збірки „Нова 1–6” під назвою „На допомогу вчителів – матеріали для планування занять”. Він містить вірші із

лексикою до кожного розділу, загадки як засіб заохотити дитину до активного усного мовлення з розширенням понятійного апарату та закріпленням основної лексики, моделі для складання власних оповідань, та багато інших вправ і видів діяльності. У кожному з цих допоміжних комплектів діалоги і повтор-імітацію подано у зменшеному форматі. Вчитель/вчителька може зробити фотокопії цього матеріалу індивідуально для кожного учня/кожної учениці щоб він/вона створив/створила для себе від 26–32 книжечок кожного навчального року.

*Довідник для вчителя.* Довідник для вчителя подає детальний виклад методики, використаної у серії „Нова” й описує прийоми оволодіння українською мовою. Рукопис довідника підготувала д-р Оленка Білаш із допомогою інших учителів української двомовної програми. За порадою Джона Соколовські та Деніса Гардифа, тодішній директор відділу мовних послуг Ейдріан Бусьєр придбав довідник для управління освіти провінції Альберта. Незадовго по тому Джон Соколовські очолив групу, яка підготувала матеріали для випробування їх у школах провінції. Перевищивши звичні темпи розвитку й апробації текстів будь-яких навчальних посібників у Канаді, Соколовські і його група протестували шість комплектів матеріалів упродовж трьох років. Д-р Оленка Білаш та Кеті Сосновські працювали штатними консультантами на місцях і безпосередньо проводили тестування. Анна Биско, Маруся Петришин та Ірина Тарнавські були консультантками, відповідальними за підготовку матеріалів пробної збірки «Нова» від першої до шостої клас. Серед тих, що корегували і впорядковували матеріали були: Кеті Сосновські, Галина Яремко, Мелоді Костюк, Тереня Ільків, Мирослава Фодчук, Ірина Тарнавські та Лариса Бомбак. Галя Цар була місцевим редактором та асистентом Джона Соколовські.

На додачу до серії „Нова” та таких інших базових ресурсів, як „Коляж” для середньої школи та „Будьмо” для вищої школи, МЦУМ долучається до розроблення методичних видань, одним з яких є анотована бібліографія українських культурологічних ресурсів для освітян, видана у травні 2010 року. Ця бібліографія під назвою „Culture Resources for Ukrainian Language Arts K-12: General Outcome 7” була зібрана д-ром Віталієм Шияном з метою сприяння учителям при підготовці навчальних занять (передшкільня-12 класа), що розвивають знання про українську культуру та розуміння і навички міжкультурної компетенції.

У процесі укладання бібліографії було зібрано 188 друкованих, аудіовізуальних та електронних ресурсів. До кожного джерела додаються анотація, бібліографічна інформація та класифікація відповідно до формату, загального результату, теми, користувача та шкільного рівня. Бібліографія містить англійські, українські та двомовні ресурси, а також два додатки (перелік джерел за шкільним рівнем та за форматом). До пошуку літератури був застосований міждисциплінарний підхід, який уможливив нагромадження ресурсів з інших різних сфер (наприклад, глобального громадянства, групового навчання, багатокультурності та ін.), які збагачують процес пізнання культури. Деякі ресурси можуть використовуватися на кількох шкільних рівнях, відповідати кільком компонентам „загального результату 7” і стосуватися низки навчальних тем. У процесі пошуку літератури були також виявлені прогалини – недостатня кількість культурологічних матеріалів, що відповідають таким компонентам „загального результату 7”, як усвідомлення значення двомовності/міжкультурності (для нижчого початкового та вищого початкового шкільних рівнів), дослідження та розуміння багатоетнічності (для нижчого початкового шкільного рівня) та дослідження і розуміння культурних змін

(для нижчого початкового шкільного рівня). В освітній сфері також бракує навчальних плянів уроків, які ефективно ґрунтуються на цих ресурсах. Незабаром освітяни матимуть доступ до електронної версії бібліографії. Пошукові можливості електронної бази даних дадуть змогу вчителям працювати з ресурсами, користуючись ключовими словами та термінами бібліографії.

#### **Підвищення професійної кваліфікації освітян**

МЦУМ продовжує активну працю у сфері підтримки професійного розвитку освітян. У лютому 2010 року на конференції, присвяченій вивченню іноземних мов, д-р Віталій Шиян провів сесію на тему „Культурознавство на уроках мови: Анкета міжкультурного розвитку для освітян”. Ця сесія була зосереджена на дослідженні культури як невід’ємної складової процесу опанування мови, а також на дискусії про міжкультурну компетенцію. Освітяни були ознайомлені з різними стадіями міжкультурного розвитку, і їм були запропоновані стратегії для збільшення рівня міжкультурної компетенції учнів. Лейтмотивом сесії було ознайомлення з анкетною міжкультурного розвитку, розробленою Мілтоном Бенетом та Мітчем Гамером, яка вимірює емпіричний рівень міжкультурної компетенції окремих людей або групи осіб. Численні відвідувачі та позитивні відгуки освітян свідчать про потребу подібних заходів у майбутньому, особливо беручи до уваги зростання кількості представників інших культур на теренах багатонаціональної Канади.

Ще один захід, спрямований на підвищення професійної кваліфікації освітян, д-р Віталій Шиян провів для спілки вчителів української мови у квітні 2010 року. Тема цього семінару – „Використання інтерактивної дошки на уроках української мови”. На запрошення долучитися до групи доповідачів на семінарі відгукнулися такі спеціалістки зі сфери освіти: Леся Лісова, Яніна Виговська, Дарія Порохівник та Романа Бедрій. Усі учасниці семінару поділилися різними методами та стратегіями використання інтерактивної дошки на уроках української мови у передшкільні-12 класі та продемонстрували зразки вправ, розроблених для цієї нової технології. На цьому заході були також розглянуті стратегії, що поліпшують слухові навички учнів на уроках української мови. У жовтні 2010 року Леся Лісова та Мелодія Костюк провели ще один семінар, присвячений використанню інтерактивної дошки, на конференції, спонсорованій Радою іноземних мов та міжкультурності. Оскільки вчителі української мови в Альберті зацікавлені у навчальних матеріалах та методичних підходах до використання інтерактивної дошки та інформаційної технології загалом, МЦУМ продовжуватиме роботу у цій педагогічній сфері.

До проектів підвищення професійної кваліфікації освітян загально-національного рівня належить вебінар із бюджетних питань, який розробила Маруся Петришин і провів д-р Віталій Шиян для вчителів та адміністраторів Рідних шкіл Канади на початку жовтня 2010 року. Захід був зосереджений на питаннях бюджету та грантових ресурсах шкільного фінансування. До групи доповідачів на вебінарі ввійшли Ірина Коломийчук і д-р Микола Сорока з Альберти та Оксана Левицька з Онтаріо, які поділилися начвними схемами формування бюджету і ресурсів. Вчителі та адміністратори Рідних шкіл на сході та заході Канади змогли ознайомитися з ідеями створення бюджетів та поповнення фінансових фондів. Учасникам було запропоновано опрацювати схему праці з бюджетом Рідної школи. Цей вебінар із виступами та обговоренням у прямому етері був першим такого роду. Всі зацікавлені у можливості отримувати грантів, зразках бюджету та інших фінансових проблемах

та способах їх вирішення незадовго матимуть можливість ознайомитися зі змістом вебінару в електронній мережі.

### **Освіта про Голодомор**

Деякі проєкти МЦУМу мають ширші масштаби і спрямовані і на видання навчальних ресурсів, і на підготовку кваліфікованих освітян. До таких проєктів належить наш зачин, що має на меті розвивати освіту про український Голодомор-геноцид 1932–1933 років. На базі цього проєкту створено Національний комітет освіти про Голодомор – альбертське представництво, який опікуватиметься основними стадіями проєкту, а саме: виданням освітніх матеріалів про Голодомор, проведенням семінарів для освітян та створенням веб-сайту, який міститиме ресурси про Голодомор для представників освіти та громадськості. Комітет також долучатиметься до інших ініціатив, присвячених Голодомору, зокрема подальшого нагромадження ресурсів про геноцид, підтримки наукових досліджень та належного вшанування жертв Голодомору.

На першому етапі проєкту ми плянуємо видати навчальний збірник матеріалів про Голодомор, до якого ввійдуть як першоджерела, що висвітлюють цю трагедію українського народу у XX столітті, так і навчальний посібник для вчителів, який розробила Валентина Курилів – очільниця Національного комітету освіти про Голодомор. Очікується, що ці матеріали будуть затверджені Міністерством освіти Альберти і рекомендовані для вживання на провінційному рівні. До веб-сайту, створеного для нагромадження подібних освітніх матеріалів, увійдуть ресурси різноманітних призначень та форматів, наприклад, у текстових чи аудіовізуальних форматах, у форматі PowerPoint чи у форматі використання на інтерактивній дошці. У майбутньому також плянується перекласти ці матеріали з англійської мови на французьку та українську і зробити їх доступними для всіх, хто цікавиться висвітленням цієї теми в Канаді та на міжнародній арені.

Другий етап проєкту буде зосереджений на проведенні семінару-майстерні для освітян і громадськості, на якому обговорюватимуться зміст навчальних матеріалів про Голодомор і методичні підходи до викладання цієї теми. Ще одним завданням цього заходу буде розроблення навчальних ресурсів, які відповідали б вимогам навчальної програми Альберти, що розглядає Голодомор як геноцид, спричинений ультра націоналізмом. Семінар буде проведений навесні 2011 року Валентиною Курилів за участю д-ра Богдана Кліда, історика Канадського інституту українських студій університету Альберти. З метою постійного підвищення професійної кваліфікації освітян-знавців проблематики Голодомору ми маємо намір продовжити проведення подібних семінарів у майбутньому вже під проводом місцевих учителів (зокрема і з неукраїнських громад, щоб якомога більше поширити висвітлення цієї теми).

### **Співпраця на міжпровінційному та міжнародному рівнях**

Важливою засадою продуктивності МЦУМу є співпраця на між-провінційному та міжнародному рівнях на засадах відкритості до нових зовнішніх ініціатив і поширення результатів нашої праці за межами Альберти. Зокрема, МЦУМ був представлений на кількох сесіях та зібраннях одного з визначних заходів міжпровінційного та міжнародного рівнів – XXIII Конгресу українців Канади в м. Едмонтон у листопаді 2010 року. Серед зібрань, присвячених міжнародним освітнім проєктам була зустріч у рамках Консорціуму освітян Канадсько-української фундації,

яку провів д-р Роман Петришин від університету імени Гранта МакГона і в якій взяли участь освітяни з різних провінцій Канади та з України. Учасники зібрання мали змогу обмінятися новинами про нові освітні проекти, які проводяться в Альберті, інших провінціях Канади та в Україні.

Здобуття Україною незалежності спричинило значне поживлення у сфері україномовної діяльності в Канаді. Хоч нові перспективи і здавалися спокусливими, МЦУМ звертався в Україну по досвід поступово, щоб спершу завершити весь масив роботи з ресурсами, наявними в Канаді. Незважаючи на це, міжнародна співпраця завжди була невід'ємною частиною діяльності Центру. Вона розпочалася ще у 1989 році до часів української незалежності з проекту обміну публікаціями з дитячим видавництвом „Веселка” у Києві. На жаль, проект не протривав довго. Того ж року МЦУМ виступив одним із спонсорів презентації Джона Соколовські про перспективи розвитку навчальних матеріалів під час української освітянської конференції у Філадельфії.

У 1990 році делегація Міністерства освіти України у складі заступника міністра освіти Володимира Лугового та ректора Луцького педагогічного інституту Богдана Заброварного відвідала Едмонтон, і зокрема МЦУМ, із науково-дослідницьким візитом. Того року д-р Володимир Кульчинський, доцент кафедри сучасних мов Державного Університету Парани, що в Бразилії, відвідав МЦУМ у межах тритижневої стипендії для ознайомлення з викладацьким складом та навчальними ресурсами в Едмонтоні. Передбачалося, що перейнятий досвід допоможе запровадити українську мову в систему державної освіти Парани. Шість місяців потому д-р Оленка Білаш та Джон Соколовські разом із викладачами Університету Парани прочитали повноцінний університетський курс для аудиторії 48 учителів української мови в Парані. Матеріали серії „Нова” були адаптовані для використання в Бразилії Магдаліною Лозовою. Того ж року Наталка Макогон з Австралії адаптувала матеріали „Нова” для використання у своїй „рідній школі”.

У 1990 році Дарія Порохівник отримала невеликий грант від МЦУМ для дослідження проблем обміну вчителів з України. У серпні 1991 року Анна Биско представляла МЦУМ на першій освітній конференції, у якій брали участь викладачі та освітяни з України та Канади. Сесії цієї конференції проводилися у Києві, Івано-Франківську, Чернівцях та Львові. Джорд Жеребецький, консультант з питань культурного плюралізму управління освіти провінції Саскечеван, відповідав за організаційні аспекти конференції від канадської сторони. До 1994 року стосунки з Україною поглибилися. Леся Вороніна, дитяча письменниця та редактор дитячого журналу „Соняшник”, приїхала до Канади працювати над компонентом усного мовлення в серії „Нова 4, 5, 6”. Вона зі своїм сином Євгеном провела в Едмонтоні 4 місяці.

У 1997 році МЦУМ співпрацював із новоствореною Фундацією Канада-Україна над освітніми секціями семінарів, що спонсорувала Канадська агенція міжнародного розвитку (CIDA). Того ж року МЦУМ приєднався до освітнього комітету Фундації Канада-Україна. Маруся Антонюк працювала для Фундації, досліджуючи проблеми і потреби розвитку тривалого співробітництвами межи школами-побратимами. Зрештою комітет Фундації вирішив започаткувати деякі освітні проекти у Львові. У 2000 році Маруся Петришин провела свою осінню академічну відпустку у Львові. За цей час було створено освітній центр під егідою Фундації Канада-Україна у співпраці з Львівською освітньою радою. Програму у Львові очолила Ліда Андрушко, а її асистенткою була Ірина Демкоу. Проект

Фундації Канада-Україна у Львові був спрямованим на каталогізування і збір усіх україномовних ресурсів в Україні. Всі українські видавці отримали інформацію про ресурси, необхідні для української двомовної програми в Альберті. Вони, своєю чергою, подали публікації, які вважали потрібними для програми. Двоє вчительок з Альберти, Кеті Сосновські та Дарія Порохівник, ознайомилися зі всіма матеріалами і відібрали найбільш відповідні книги для канадських шкіл, де викладають українську мову. Такі акції відбулися знову в 2001 та 2003 роках. Центр навчальних ресурсів придбав затвержені книги для розповсюдження в школах Альберти.

Під час перебування у Львові директор МЦУМу разом з Фундацією Канада-Україна організував конференцію для освітян Львова про можливості фінансування від Канадської агенції міжнародного розвитку (CIDA). У 2002 році Ліда Андрушко відвідала Канаду, щоби продовжити інформувати канадських вчителів про курси в Україні, а також пропагувати ідею шкіл-побратимів і програм освітнього обміну. У 2006 році Джон Соколовські від імени МЦУМу та Фундації Канада-Україна брав участь у діяспорній конференції за підтримки Львівської Політехніки, на якій виступив із доповіддю про питання співпраці Канади і України у сфері освіти.

У відповідь на клопотання делегацій Асоціації вивчення української мови в Альберті щодо більшої підтримки української мови як однієї з мов міжнародного спілкування уряд Альберти погодився додати до свого списку міжнародних мовних консультантів з Китаю, Німеччини, Японії та Іспанії також консультанта з України. Минуло немало років, поки зав'язалися сталі стосунки між канадськими та українськими школами. Проте на сучасному етапі немає жодних перешкод на шляху до розвитку і процвітання цих стосунків у майбутньому. Для канадських учнів – це чудова нагода вдосконалювати як знання української мови, так і навички міжкультурного спілкування.

Одним із міжнародних проєктів, започаткованих у 2006 році, над яким і надалі співпрацює МЦУМ, є екзамен з української мови як іноземної. Цей екзамен був розроблений науковцями Львівського університету імени Івана Франка і ґрунтується на Загальноєвропейських Рекомендаціях з мовної освіти. Екзамен проводять для випускників Альбертських шкіл з метою оцінювання рівня знань української мови як іноземної відповідно до міжнародних стандартів. Учні, які успішно склали екзамен, мають змогу навчатися у Львівському університеті імени Івана Франка та інших вишах України. Серед інших причин популярності екзамену відзначимо престиж, якого додає включення успішних екзаменаційних результатів до професійних портфоліо учнів, демонстрацію рівня знань української мови як засобу розуміння та опанування інших мов східно-центральної Європи, відчуття академічно-професійного здобутку для учнів та зростання привабливості та конкурентоспроможності української двомовної програми в Альберті.

Екзамен складається з двох частин – усної та письмової. Науковці Львівського університету імени Івана Франка перевіряють екзаменаційні результати, аналізують їх та створюють звіт про успішність учнів (анонімно), зосереджуючись на позитивних та негативних компонентах результатів. Такі звіти є корисними для освітян Альберти, оскільки останні мають змогу пересвідчитися, де їхній навчальний процес є успішним, а де цьому процесові потрібно приділяти більше уваги. Сьогодні триває праця над аналізом результатів екзамену, проведеного у 2010 році, та підготовкою до проведення екзамену 2011 року. З нашими партнерами зі сходу



Канади ми обговорюємо можливість запровадження такого екзамену в школах Онтаріо.

Наостанок варто згадати наших друзів та меценатів, без чиєї фінансової підтримки засобом контрактів та грантів наша праця не була б можливою. Це Міністерство освіти Альберти, Альбертська фундація сприяння українській освіті, Українсько-канадська фундація імени Тараса Шевченка, Канадська фундація українських студій, Консорціум освіти українською мовою і Конгрес українців Канади. Відзначимо, що МЦУМ брав участь і в інших наукових проєктах за підтримки інших організацій, але ці ініціативи потребують окремого висвітлення.

### **TEACHING UKRAINIAN AROUND THE WORLD: WHAT THE METHODOLOGICAL CENTER FOR UKRAINIAN LANGUAGE HAS LEARNED**

**Marusya Petryshyn, Vitaliy Shyyan**

The Methodological Center for Ukrainian Language's support of teaching Ukrainian as a foreign language in the Canadian province of Alberta is described. A short description of resources, continued education events for educators, and future plans are provided.

*Key words:* Ukrainian as a foreign language, Methodological Center for Ukrainian Language, educational resources, continued education.

### **ПРЕПОДАВАНИЕ УКРАИНСКОГО ЯЗЫКА В МИРЕ: ОПЫТ МЕТОДИЧЕСКОГО ЦЕНТРА УКРАИНСКОГО ЯЗЫКА**

**Маруся Петришин, Віталій Шиян**

Описан опыт поддержки преподавания украинского языка как иностранного в канадской провинции Альберта Методическим центром украинского языка. Дано краткое описание ресурсов, мероприятий повышения профессиональной квалификации работников образования и планов на будущее.

*Ключевые слова:* украинский язык как иностранный, Методический центр украинского языка, образовательные ресурсы, повышение профессиональной квалификации.

Стаття надійшла до редколегії 14.03.2011

Прийнята до друку 2.04.2011